Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
DEAN SPIELMANN
της 13ης Φεβρουαρίου 2025 [1]

Υπόθεση C-743/24 [Alchaster II [i]]

Minister for Justice and Equality
κατά
MA

[αίτηση του Supreme Court (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ιρλανδία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου – Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις – Ένταλμα σύλληψης – Παράδοση – Δυσμενής τροποποίηση του συστήματος υπό όρους απόλυσης στο κράτος έκδοσης – Κίνδυνος παράβασης του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή της νομοθετικής πρόβλεψης των εγκλημάτων και των ποινών»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υποβλήθηκε από το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) αποτελεί την πρώτη υπόθεση στην οποία το Δικαστήριο πρόκειται να διερευνήσει το πεδίο εφαρμογής της αρχής της μη αναδρομικότητας των ποινών βάσει του άρθρου 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και για τον λόγο αυτό θα εξετάσω απευθείας τη σημαντική υπόθεση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ ή Δικαστήριο του Στρασβούργου), ήτοι, την υπόθεση Del Río Prada κατά Ισπανίας [2]. Σύμφωνα με το κρίσιμο χωρίο της απόφασης αυτής:

«[…] τα μέτρα που λαμβάνονται από τον νομοθέτη, τις διοικητικές αρχές ή τα δικαστήρια μετά την επιβολή αμετάκλητης ποινής ή κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της ποινής μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον επανακαθορισμό ή τη μεταβολή του περιεχομένου της "ποινής" που επιβλήθηκε από το δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα σχετικά μέτρα θα πρέπει να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της αναδρομικής επιβολής των ποινών που θεσπίζεται στο [άρθρο 7, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

[2] Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Οκτωβρίου 2013, Del Río Prada κατά Ισπανίας (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 89· στο εξής: απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας).

για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950]. Διαφορετικά, τα κράτη θα ήταν ελεύθερα –για παράδειγμα, τροποποιώντας τον νόμο ή επανερμηνεύοντας τους καθιερωμένους κανόνες– να θεσπίζουν μέτρα που επανακαθορίζουν αναδρομικά το περιεχόμενο της επιβληθείσας ποινής, εις βάρος του καταδικασθέντος, όταν μάλιστα ο τελευταίος δεν θα μπορούσε να διανοηθεί τέτοια εξέλιξη κατά τον χρόνο τέλεσης του αδικήματος ή επιβολής της ποινής. Υπό αυτές τις συνθήκες, [το άρθρο 7, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ] θα στερούνταν κάθε πρακτικής αποτελεσματικότητας για τους καταδικασθέντες, των οποίων το περιεχόμενο των ποινών μεταβλήθηκε εκ των υστέρων εις βάρος τους. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τέτοιες τροποποιήσεις πρέπει να διακρίνονται από τις μεταβολές στον τρόπο εκτέλεσης της ποινής, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [άρθρου 7, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ [3]]».

2. Αυτό το απόσπασμα καταδεικνύει σαφώς και ευσύνοπτα ότι ενδεχομένως να είναι δύσκολη η διάκριση της επιβολής της ποινής από την εκτέλεσή της. Αυτό ισχύει ιδίως όταν έχει θεσπισθεί νέο σύνολο διατάξεων που εικάζεται ότι σχετίζεται με την εκτέλεση ποινής η οποία, κατ' ουσίαν, συνίσταται στη στέρηση της ελευθερίας προσώπου για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε σύγκριση με εκείνο που προβλεπόταν από τις προηγούμενες διατάξεις.

3. Αυτές οι δυσκολίες οριοθέτησης εκτίθενται αναλυτικότερα στην υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υποβλήθηκε από το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο). Η ως άνω αίτηση παρέχει ακόμη περισσότερες αποδείξεις για το γεγονός ότι, καίτοι το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ είναι «ένας κανόνας εύλογης δικαιοσύνης, ένας κανόνας που ακόμη και παιδί θα κατανοούσε [4]», όπως τόσο εύστοχα περιγράφεται από τον αείμνηστο Λόρδο Bingham, εντούτοις, ένας τέτοιος κανόνας είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένη συγκυρία.

4. Στις παρούσες προτάσεις θα υποστηρίξω ότι δεν είναι ευχερής η οριοθέτηση μεταξύ της επιβολής και της εκτέλεσης μιας ποινής και ότι προς τούτο απαιτείται κατά περίπτωση εξέταση της σχετικής εθνικής νομοθεσίας.

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Η ΕΣΔΑ

5. Το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ επιγράφεται «Μη επιβολή ποινής άνευ νόμου». Η πρώτη παράγραφος του άρθρου αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία τον χρόνο της διάπραξής της δεν αποτελούσε αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Ούτε και επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία θα επιβαλλόταν κατά τον χρόνο της διάπραξης του αδικήματος.»

[3] Πρβλ. απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας (§ 89).

[4] Βλ. Bingham, T., *The Rule of Law*, Penguin Books, Λονδίνο, 2011, σ. 79.

Β. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Η Συμφωνία Εμπορίου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, αφετέρου (στο εξής: ΣΕΣ[5]), αποτελεί συμφωνία σύνδεσης βάσει του άρθρου 217 ΣΛΕΕ[6] και του άρθρου 101 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας[7]. Μετά την αρχική προσωρινή εφαρμογή της από την 1η Ιανουαρίου 2021[8], τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2021, κατόπιν της επικύρωσής της από την Ένωση και το Ηνωμένο Βασίλειο[9]. Η ΣΕΣ αποτελείται από επτά μέρη[10].

7. Το άρθρο 5 της ΣΕΣ, το οποίο επιγράφεται «Ιδιωτικά δικαιώματα», περιλαμβάνεται στο πρώτο μέρος[11], τίτλος ΙΙ[12], της ΣΕΣ, και έχει ως ακολούθως:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου SSC.67 του πρωτοκόλλου για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και εξαιρουμένου, όσον αφορά την Ένωση, του τρίτου μέρους της παρούσας συμφωνίας, καμία διάταξη της παρούσας συμφωνίας ή οποιασδήποτε συμπληρωματικής συμφωνίας δεν θεωρείται ότι παρέχει δικαιώματα ή επιβάλλει υποχρεώσεις σε πρόσωπα, πλην εκείνων που δημιουργούνται μεταξύ των Μερών βάσει του δημόσιου διεθνούς δικαίου, ούτε ότι επιτρέπει την άμεση επίκληση της παρούσας συμφωνίας ή οποιασδήποτε συμπληρωματικής συμφωνίας στην εγχώρια έννομη τάξη των Μερών.

2. Κανένα Μέρος δεν προβλέπει στο δίκαιό του δικαίωμα προσφυγής κατά του άλλου Μέρους με την αιτιολογία ότι το άλλο Μέρος ενήργησε κατά παράβαση της παρούσας συμφωνίας ή οποιασδήποτε συμπληρωματικής συμφωνίας.»

8. Το τρίτο μέρος αφορά τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

9. Το άρθρο 524 της ΣΕΣ, στο τρίτο μέρος, τίτλος Ι[13], επιγράφεται «Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών» και ορίζει τα εξής:

«1. Η συνεργασία που προβλέπεται στο παρόν μέρος βασίζεται στον από μακρού σεβασμό των Μερών και των κρατών μελών για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και την προστασία των

5 ΕΕ 2021, L 149, σ. 10.

6 Απόφαση (ΕΕ) 2021/689 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ένωσης, της [ΣΕΣ] και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας σχετικά με διαδικασίες ασφαλείας για την ανταλλαγή και την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών (ΕΕ 2021, L 149, σ. 2).

7 Απόφαση (Ευρατόμ) 2020/2253 του Συμβουλίου, της 29ης Δεκεμβρίου 2020, για την έγκριση της σύναψης, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, της συμφωνίας μεταξύ της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας σχετικά με τη συνεργασία για τις ασφαλείς και ειρηνικές χρήσεις της πυρηνικής ενέργειας και της σύναψης, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, της [ΣΕΣ] (ΕΕ 2020, L 444, σ. 11).

8 Βλ. άρθρο 783, παράγραφος 2, της ΣΕΣ.

9 Βλ. άρθρο 783, παράγραφος 1, της ΣΕΣ και ανακοίνωση σχετικά με τη θέση σε ισχύ της [ΣΕΣ] και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας σχετικά με διαδικασίες ασφαλείας για την ανταλλαγή και την προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών (ΕΕ 2021, L 149, σ. 2560).

10 Σχετικά με τις κοινές και θεσμικές διατάξεις (μέρος πρώτο), σχετικά με το εμπόριο τις μεταφορές, την αλιεία και άλλες ρυθμίσεις (μέρος δεύτερο), σχετικά με τη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (μέρος τρίτο), σχετικά με τη θεματική συνεργασία (τέταρτο μέρος), σχετικά με τη συμμετοχή σε ενωσιακά προγράμματα, τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και τις δημοσιονομικές διατάξεις (πέμπτο μέρος), σχετικά με την επίλυση διαφορών και τις οριζόντιες διατάξεις (έκτο μέρος) και σχετικά με τις τελικές διατάξεις (έβδομο μέρος).

11 Κοινές και θεσμικές διατάξεις.

12 Αρχές ερμηνείας και ορισμοί.

13 Γενικές διατάξεις.

θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των ατόμων, μεταξύ άλλων όπως ορίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και στη σημασία της πραγμάτωσης των δικαιωμάτων και ελευθεριών της εν λόγω σύμβασης σε εγχώριο επίπεδο.

2. Καμία διάταξη του παρόντος μέρους δεν τροποποιεί την υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των νομικών αρχών, όπως αντικατοπτρίζονται, ιδίως, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και, στην περίπτωση της Ένωσης και των κρατών μελών της, στον [Χάρτη].»

10. Ο τίτλος VII του τρίτου μέρους (άρθρα 596 έως 632), ο οποίος επιγράφεται «Παράδοση», θεσπίζει το καθεστώς παράδοσης που ισχύει μεταξύ των κρατών μελών και του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι ως άνω διατάξεις συμπληρώνονται από το παράρτημα 43, στο οποίο απαριθμούνται τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το ένταλμα σύλληψης[14].

11. Το άρθρο 599, παράγραφος 3, της ΣΕΣ, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 600, του άρθρου 601 παράγραφος 1 στοιχεία β) έως η), του άρθρου 602, του άρθρου 603 και του άρθρου 604, τα κράτη δεν αρνούνται την εκτέλεση εντάλματος σύλληψης που εκδίδεται σχετικά με την ακόλουθη συμπεριφορά όταν η εν λόγω συμπεριφορά επισύρει ποινή στέρησης της ελευθερίας ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφάλειας για ανώτατη διάρκεια τουλάχιστον 12 μηνών:

α) τη συμπεριφορά οποιουδήποτε προσώπου που συμβάλλει στην τέλεση από ομάδα προσώπων που ενεργούν με κοινό σκοπό, ενός ή περισσότερων αξιόποινων πράξεων στον τομέα της τρομοκρατίας που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2 της ευρωπαϊκής σύμβασης για την καταστολή της τρομοκρατίας, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο την 27η Ιανουαρίου 1977, ή σε σχέση με την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, ή με ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, βαρεία σωματική βλάβη, απαγωγή, παράνομη κατακράτηση, ομηρία ή βιασμό, ακόμη και όταν το εν λόγω πρόσωπο δεν συμμετέχει στην πραγματική εκτέλεση της σχετικής αξιόποινης πράξης ή των πράξεων· η εν λόγω συμβολή θα πρέπει να είναι σκόπιμη και να πραγματοποιείται με επίγνωση ότι η συμμετοχή του θα συμβάλει στην επίτευξη των εγκληματικών δραστηριοτήτων της ομάδας· ή

β) την τρομοκρατία όπως ορίζεται στο παράρτημα 45.»

12. Το άρθρο 604, στοιχείο γ′, της ΣΕΣ[15] προβλέπει ότι, «εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του καταζητουμένου, η δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί να ζητήσει, κατά περίπτωση, πρόσθετες εγγυήσεις όσον αφορά τη μεταχείριση του καταζητουμένου μετά την παράδοσή του προτού αποφασίσει αν θα εκτελέσει το ένταλμα σύλληψης».

[14] Κατά το άρθρο 778, παράγραφος 2, στοιχείο ιη′, της ΣΕΣ, το παράρτημα 43 αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του τίτλου VII του τρίτου μέρους. Βλ., επίσης, άρθρο 606 της ΣΕΣ σχετικά με το περιεχόμενο και τον τύπο του εντάλματος σύλληψης.

[15] Το άρθρο 604 της ΣΕΣ επιγράφεται «Εγγυήσεις που παρέχονται από το κράτος έκδοσης σε ειδικές περιπτώσεις».

13. Το άρθρο 613, παράγραφος 2, της ΣΕΣ διευκρινίζει ότι, «[ε]άν η δικαστική αρχή εκτέλεσης κρίνει ότι οι πληροφορίες που κοινοποιήθηκαν από το κράτος έκδοσης δεν επαρκούν για να μπορέσει να αποφασίσει σχετικά με την παράδοση, ζητεί οι αναγκαίες συμπληρωματικές πληροφορίες, ιδίως όσον αφορά [...] το άρθρο 604 [...], να παρασχεθούν επειγόντως και μπορεί να καθορίσει προθεσμία για την παραλαβή τους [...]».

III. Η διαδικασία της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14. Στις 26 Νοεμβρίου 2021 εκδόθηκαν από τον District Judge (περιφερειακό δικαστή) του Magistrates' Court of Northern Ireland (πρωτοβάθμιου ποινικού δικαστηρίου της Βόρειας Ιρλανδίας, Ηνωμένο Βασίλειο) τέσσερα εντάλματα σύλληψης του ΜΑ για τέσσερις αξιόποινες πράξεις σχετικές με τρομοκρατία[16], οι οποίες φέρεται να τελέστηκαν μεταξύ της 18ης και της 20ής Ιουλίου 2020. Η πρώτη από τις ως άνω αξιόποινες πράξεις μπορεί να επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή έως 10 έτη, ενώ οι άλλες τρεις μπορεί να επισύρουν ποινή ισόβιας κάθειρξης.

15. Με την απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2022 και τις διατάξεις της 24ης Οκτωβρίου και της 7ης Νοεμβρίου 2022, το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) διέταξε την παράδοση του ΜΑ στο Ηνωμένο Βασίλειο, αρνούμενο να του χορηγήσει άδεια άσκησης έφεσης ενώπιον του Court of Appeal (εφετείου, Ιρλανδία).

16. Με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2023, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) χορήγησε στον ΜΑ την άδεια να ασκήσει αναίρεση κατά της ως άνω απόφασης και των διατάξεων του High Court (ανωτέρου δικαστηρίου).

17. Ο ΜΑ υποστηρίζει ότι η παράδοσή του στο Ηνωμένο Βασίλειο αντιβαίνει στην αρχή της νομοθετικής πρόβλεψης των εγκλημάτων και των ποινών.

18. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι, εάν ο ΜΑ παραδοθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και καταδικαστεί σε στερητική της ελευθερίας ποινή, το δικαίωμα της υπό όρους απόλυσής του θα διέπεται από τη νομοθεσία που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο μετά τη φερόμενη τέλεση των αξιόποινων πράξεων για τις οποίες ασκήθηκε εις βάρος του ποινική δίωξη.

19. Επειδή το αιτούν δικαστήριο διατηρούσε αμφιβολίες ως προς την αναγκαιότητα εξέτασης του αν υπήρχε κίνδυνος παράβασης του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, ως προς τον τρόπο διενέργειας του σχετικού ελέγχου από τη δικαστική αρχή εκτέλεσης βάσει της ΣΕΣ και του Χάρτη, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

20. Στην απόφασή του, Alchaster[17], το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 524, παράγραφος 2, και το άρθρο 604, στοιχείο γ', της ΣΕΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει, όταν πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης βάσει της συμφωνίας αυτής επικαλείται κίνδυνο παράβασης του εν λόγω άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, σε περίπτωση παράδοσής του στο Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω δυσμενούς για το πρόσωπο αυτό μεταβολής των προϋποθέσεων της υπό όρους απόλυσης, η οποία επήλθε μετά τη φερόμενη τέλεση της αξιόποινης πράξης για την οποία

16 Οι τέσσερις αξιόποινες πράξεις είναι οι ακόλουθες: (1) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, (2) διεύθυνση τρομοκρατικής οργάνωσης, (3) από κοινού συμμετοχή στη διεύθυνση τρομοκρατικής οργάνωσης και (4) προπαρασκευή της διάπραξης τρομοκρατικών ενεργειών.

17 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024 (C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 98 και διατακτικό).

διώκεται το πρόσωπο αυτό, να προβεί σε αυτοτελή εξέταση ως προς την ύπαρξη του κινδύνου αυτού πριν αποφανθεί επί της εκτέλεσης του εν λόγω εντάλματος σύλληψης, σε περίπτωση κατά την οποία η εν λόγω δικαστική αρχή έχει ήδη αποκλείσει τον κίνδυνο παράβασης του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ στηριζόμενη, γενικώς, στις εγγυήσεις που παρέχει το Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά τον σεβασμό της Σύμβασης αυτής και στη δυνατότητα του ίδιου προσώπου να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ. Κατά το πέρας της εξέτασης αυτής, η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει να αρνηθεί την εκτέλεση του εν λόγω εντάλματος σύλληψης μόνον εάν, αφού έχει ζητήσει από τη δικαστική αρχή έκδοσης συμπληρωματικές πληροφορίες και πρόσθετες εγγυήσεις, διαθέτει αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία τα οποία να αποδεικνύουν ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος μεταβολής αυτού καθεαυτό του περιεχομένου της ποινής η οποία προβλεπόταν κατά τον χρόνο τέλεσης της επίμαχης αξιόποινης πράξης, συνεπαγόμενης την επιβολή ποινής βαρύτερης από την αρχικώς προβλεπόμενη.

21. Υπό το πρίσμα της εν λόγω απόφασης, το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 613, παράγραφος 2, της ΣΕΣ, ζήτησε από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου να παράσχουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου που θα εφαρμοζόταν για τον MA εάν καταδικαζόταν για ένα ή περισσότερα από τα αδικήματα για τα οποία διώκεται. Ο District Judge (περιφερειακός δικαστής) του Magistrates' Courts of Northern Ireland (πρωτοβάθμιου ποινικού δικαστηρίου της Βόρειας Ιρλανδίας), απάντησε σε αυτό το αίτημα στις 17 Σεπτεμβρίου 2024.

22. Σε συνέχεια της απάντησης αυτής, το αιτούν δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι, κατά την τέλεση των επίμαχων αξιόποινων πράξεων της κύριας δίκης, για τις οποίες επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας, το δικαστήριο που επέβαλε την ποινή αυτή όφειλε περαιτέρω να ορίσει με την απόφασή του συγκεκριμένο χρονικό διάστημα («περίοδο κρατήσεως»), μη υπερβαίνουσα το ήμισυ της συνολικής διάρκειας της ποινής, μετά την παρέλευση του οποίου ο καταδικασθείς αποκτούσε αυτοδικαίως το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρους. Σε περίπτωση επιβολής ποινής ισόβιας κάθειρξης, στερητικής της ελευθερίας ποινής αόριστης διάρκειας ή εκτεταμένης στερητικής της ελευθερίας ποινής, η υπό όρους απόλυση ήταν δυνατή μόνο στο τέλος καθορισμένου χρονικού διαστήματος και μόνον εφόσον η Parole Commissioners for Northern Ireland (επιτροπή αναστολών της Βόρειας Ιρλανδίας, Ηνωμένο Βασίλειο) εκτιμούσε ότι δεν υπήρχαν λόγοι δημοσίας τάξεως που επέβαλλαν τη συνέχιση της κράτησης.

23. Σύμφωνα με το καθεστώς της υπό όρους απόλυσης της Βόρειας Ιρλανδίας που ισχύει από τις 30 Απριλίου 2021 και εφεξής, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που έχουν τελεστεί πριν από την ημερομηνία αυτή, στερητική της ελευθερίας ποινής ορισμένης διάρκειας για διακεκριμένο αδίκημα τρομοκρατίας επιβάλλεται για χρονικό διάστημα το οποίο ισούται με την «περίοδο προσήκουσας κρατήσεως», προσαυξημένη κατά χρονικό διάστημα ενός έτους, κατά το οποίο ο καταδικασθείς απολύεται υπό όρους, αλλά η συνολική ποινή δεν μπορεί να υπερβαίνει την προβλεπόμενη μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Σε περίπτωση που έχει επιβληθεί στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας, και μετά τη συμπλήρωση των δύο τρίτων της περιόδου προσήκουσας κρατήσεως, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί υπό όρους με διάταξη της Parole Commissioners (επιτροπής αναστολών), υπό την προϋπόθεση ότι η τελευταία κρίνει ότι δεν υφίστανται πλέον λόγοι προστασίας της δημόσιας τάξης που επιβάλλουν τη συνέχιση της κράτησης.

24. Οι διατάξεις που διέπουν την υπό όρους απόλυση προσώπου που έχει καταδικαστεί σε ισόβια κάθειρξη, στερητική της ελευθερίας ποινή αόριστης διάρκειας ή εκτεταμένη στερητική της ελευθερίας ποινή δεν ασκούν επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, καθώς το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι οι αιτιάσεις του ΜΑ αφορούν αποκλειστικά την τροποποίηση των διατάξεων σχετικά με τις στερητικές της ελευθερίας ποινές.

25. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υπάρχει πραγματική πιθανότητα να καταδικαστεί ο ΜΑ σε στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας εάν παραδοθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και ότι η επίμαχη τροποποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα τα πρόσωπα που καταδικάζονται σε στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας να παραμένουν υπό κράτηση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν η τροποποίηση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση ενός καθεστώτος βάσει του οποίου η υπό όρους απόλυση ήταν αυτοδίκαιη, μπορεί, εντούτοις, να θεωρηθεί ότι αφορά αποκλειστικά την εκτέλεση των ποινών ή εάν πρέπει να θεωρηθεί ότι επιφέρει αναδρομική μεταβολή του ίδιου του περιεχομένου της ποινής.

26. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε, με διάταξη της 22ας Οκτωβρίου 2024, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Οκτωβρίου 2024, να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνιστά επιβολή “βαρύτερης ποινής” από εκείνη η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο της φερόμενης τελέσεως των αξιόποινων πράξεων, κατά παράβαση του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, η εφαρμογή διατάξεων οι οποίες, μετά την τροποποίησή τους και επί καταδίκης ορισμένου προσώπου για ένα ή περισσότερα αδικήματα και επιβολής εις βάρος του στερητικής της ελευθερίας ποινής (ή ποινών) ορισμένης διάρκειας, συνεπάγονται ότι το εν λόγω πρόσωπο θα υποχρεωθεί να εκτίσει πραγματικά τουλάχιστον τα [δύο τρίτα] της ποινής του, στη συνέχεια δε το δικαίωμά του να απολυθεί υπό όρους θα τελεί υπό αίρεση και θα εξαρτάται από το αποτέλεσμα της εκτίμησης της επικινδυνότητάς του, ενώ, αν οι διατάξεις εφαρμόζονταν ως είχαν κατά τον χρόνο της φερόμενης τέλεσης των αδικημάτων το ίδιο πρόσωπο θα αποκτούσε αυτοδικαίως και εκ του νόμου τη δυνατότητα να απολυθεί υπό όρους μετά την έκτιση του [ημίσεος] της ποινής του;»

IV. Διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου

27. Το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) ζήτησε να εκδικαστεί η υπό κρίση υπόθεση με την ταχεία διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

28. Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου ορίζει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί, όταν η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία [18].

[18] Επιπλέον, όταν σε μια υπόθεση υπάρχει σοβαρή αβεβαιότητα σε σχέση με θεμελιώδη ζητήματα εθνικού συνταγματικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, μπορεί να είναι αναγκαίο μια τέτοια υπόθεση, λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεών της, να εκδικαστεί σε σύντομο χρόνο. Πρβλ., διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:851, σκέψη 10 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

29. Στις 26 Νοεμβρίου 2024 ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να κάνει δεκτό το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου για εκδίκαση της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την ταχεία διαδικασία του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου [19]. Η απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου στηρίχθηκε στο γεγονός ότι το προδικαστικό ερώτημα ανέκυψε στο πλαίσιο υπόθεσης που αφορά πρόσωπο το οποίο τελεί υπό κράτηση, κατά την έννοια του άρθρου 267, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επιπλέον, η απάντηση που θα δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα είναι ικανή, λαμβανομένης υπόψη της φύσης του ερωτήματος και των περιστάσεων υπό τις οποίες έχει τεθεί, να έχει συνέπειες ως προς τη συνεχιζόμενη κράτηση του ενδιαφερόμενου προσώπου [20].

30. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου όρισε ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής των γραπτών παρατηρήσεων την 10η Δεκεμβρίου 2024. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, η επ' ακροατηρίου συζήτηση ορίστηκε να διεξαχθεί στις 21 Ιανουαρίου 2025.

31. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου [21]. Στην προαναφερθείσα επ' ακροατηρίου συζήτηση παρέστησαν όλοι οι διάδικοι.

V. Εκτίμηση

32. Αυτή είναι η δεύτερη φορά εντός εξαμήνου που το αιτούν δικαστήριο υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με την ίδια υπόθεση σε εθνικό επίπεδο: οι ιρλανδικές αρχές διατηρούν αμφιβολίες ως προς το εάν ένα πρόσωπο που φέρεται ότι έχει τελέσει σωρεία αδικημάτων μπορεί να παραδοθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ΣΕΣ.

33. Στην απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 524, παράγραφος 2, και το άρθρο 604, στοιχείο γ', της ΣΕΣ, έχουν την έννοια ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει, όταν πρόσωπο εις βάρος του οποίου έχει εκδοθεί ένταλμα σύλληψης επικαλείται κίνδυνο παράβασης του εν λόγω άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, σε περίπτωση παράδοσής του στο Ηνωμένο Βασίλειο, λόγω δυσμενούς για το πρόσωπο αυτό μεταβολής των προϋποθέσεων της υπό όρους απόλυσης, η οποία επήλθε μετά τη φερόμενη τέλεση της αξιόποινης πράξης για την οποία διώκεται το πρόσωπο αυτό, να προβεί σε αυτοτελή εξέταση ως προς την ύπαρξη του κινδύνου αυτού πριν αποφανθεί επί της εκτέλεσης του εν λόγω εντάλματος σύλληψης [22]. Κατά το πέρας της εξέτασης αυτής, η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει να αρνηθεί την εκτέλεση του εν λόγω εντάλματος σύλληψης μόνον εάν, αφού έχει ζητήσει από τη δικαστική αρχή έκδοσης συμπληρωματικές πληροφορίες και πρόσθετες εγγυήσεις, διαθέτει αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία τα οποία να αποδεικνύουν ότι υφίσταται

19 Πρβλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983).

20 Πρβλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου, της 26ης Νοεμβρίου 2024, MA (C-743/24, EU:C:2024:983, σκέψη 8).

21 Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δικαίωμα να παρέμβει στην υπό κρίση υπόθεση, όπως είχε συμβεί και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649). Για περισσότερες λεπτομέρειες, πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, σημείο 30 και υποσημείωση 19).

22 Η εκτίμηση αυτή αφορά την περίπτωση κατά την οποία η δικαστική αρχή εκτέλεσης έχει ήδη αποκλείσει τον κίνδυνο παράβασης του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ, στηριζόμενη στις εγγυήσεις που παρέχει, εν γένει, το Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά τον σεβασμό της ΕΣΔΑ και στη δυνατότητα του εν λόγω προσώπου να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ. Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 98).

πραγματικός κίνδυνος μεταβολής αυτού καθεαυτό του περιεχομένου της ποινής η οποία προβλεπόταν κατά τον χρόνο τέλεσης της επίμαχης αξιόποινης πράξης, συνεπαγόμενης την επιβολή ποινής βαρύτερης από την αρχικώς προβλεπόμενη [23].

34. Όσον αφορά, ειδικότερα, την εμβέλεια του άρθρου 49, παράγραφος 1 του Χάρτη, το Δικαστήριο παρέθεσε τα εξής: (1) την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία το εν λόγω άρθρο περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ίδιες εγγυήσεις με εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, ως ελάχιστο όριο προστασίας [24]· και (2) την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ κατά την οποία, για την εφαρμογή του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ μέτρου που συνιστά κατ' ουσίαν «ποινή» και μέτρου περί την «εκτέλεση» ή την «εφαρμογή» της ποινής. Επομένως, όταν η φύση και ο σκοπός ενός μέτρου αφορούν μείωση της ποινής ή μεταβολή στο σύστημα της υπό όρους απόλυσης, το μέτρο αυτό δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της «ποινής», υπό την έννοια του εν λόγω άρθρου 7 της ΕΣΔΑ [25].

35. Το Δικαστήριο απεφάνθη στη συνέχεια ότι ένα μέτρο σχετικό με την εκτέλεση ποινής είναι ασύμβατο προς το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, μόνον αν επιφέρει αναδρομική μεταβολή αυτού καθεαυτό του περιεχομένου της ποινής που προβλέπεται κατά τον χρόνο τέλεσης της επίμαχης αξιόποινης πράξης, με αποτέλεσμα την επιβολή βαρύτερης ποινής από την αρχικώς προβλεπόμενη. Εν πάση περιπτώσει, μολονότι τούτο δεν ισχύει όταν το μέτρο αυτό απλώς περιορίζεται στην επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση, εντούτοις ενδέχεται να ισχύει αν, μεταξύ άλλων, το εν λόγω μέτρο καταργεί κατ' ουσίαν τη δυνατότητα υπό όρους απόλυσης ή αν εντάσσεται σε ένα σύνολο μέτρων που επιτείνουν την εγγενή βαρύτητα της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής [26].

36. Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι ο όρος «βαρύτερη ποινή» που προβλέπεται στη διάταξη αυτή καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία η τροποποίηση νομικών διατάξεων που διέπουν το καθεστώς υπό όρους απόλυσης συνεπάγεται την αντικατάσταση του δικαιώματος αυτοδίκαιης απόλυσης υπό όρους μετά την έκτιση του ημίσεος της επιβληθείσας ποινής από το δικαίωμα απόλυσης υπό όρους μετά την έκτιση τουλάχιστον των δύο τρίτων της επιβληθείσας ποινής. Αυτή η απόλυση εξαρτάται από την εκτίμηση της Parole Commissioners (επιτροπής αναστολών).

Α. Η επιβολή και η εκτέλεση ποινής

37. Καταρχάς, επισημαίνεται ότι, εκτός από τον μηχανισμό παράδοσης που καθιέρωσε η ΣΕΣ [27], δεν υφίσταται εναρμόνιση σε επίπεδο Ένωσης των εννοιών που πρόκειται να αναλύσω. Αυτές οι έννοιες απαντούν όλες, με τη μία ή την άλλη μορφή, σε οποιοδήποτε εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της Ένωσης. Ωστόσο, ελλείψει εναρμονίσεως, οι έννοιες και οι λεπτομέρειες είναι,

23 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649 σκέψη 98).

24 Όπ.π., σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

25 Όπ.π., σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία του ΕΔΔΑ.

26 Όπ.π., σκέψη 97.

27 Η ΣΕΣ στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24). Πρβλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, σημεία 63 επ.).

αναπόφευκτα, διαφορετικές σε κάθε κράτος μέλος. Συνεπώς, η παρακάτω ανάλυση είναι μια προσπάθεια να συνοψιστούν και να εξηγηθούν έννοιες που είναι κοινές σε οποιοδήποτε σύστημα ποινικού δικαίου.

38. Η υπό κρίση υπόθεση στρέφεται γύρω από τη διαφορά μεταξύ επιβολής και εκτέλεσης[28] ποινής.

39. Οι ποινικοί νόμοι προβλέπουν μια σειρά από ποινές, εκ των οποίων η βαρύτερη είναι η στερητική της ελευθερίας ποινής. Η ποινή αυτή επιβάλλεται από δικαστήριο[29] με το πέρας δημόσιας δίκης και εκφράζει τη δημόσια αποδοκιμασία της πράξης, συμβάλλοντας, ως εκ τούτου, στη συμμόρφωση με τον νόμο. Συνεπάγεται σημαντικό περιορισμό των δικαιωμάτων του δράστη και, ως εκ τούτου, πρέπει να είναι ανάλογη με τη σοβαρότητα της αξιόποινης πράξης και την ενοχή[30]. Ο σκοπός αυτής της ποινής είναι πολλαπλός και συνήθως εμπίπτει σε περισσότερες κατηγορίες, όπως η τιμωρία[31], η αποτροπή[32] και η επανένταξη[33].

40. Αντίθετα, η εκτέλεση ποινής αφορά τη διαδικασία έκτισης ή εφαρμογής της στερητικής της ελευθερίας ποινής που επιβάλλεται από δικαστήριο. Τα καθεστώτα εκτέλεσης διαφέρουν σημαντικά σε κάθε έννομη τάξη[34]. Η εκτέλεση της ποινής μπορεί να περιλαμβάνει εισαγωγή σε σωφρονιστικό κατάστημα, λεπτομέρειες σχετικά με τον εγκλεισμό και τη διαχείριση της ποινής.

41. Ενώ παραδοσιακά η εκτέλεση της ποινής ανατίθεται στην εκτελεστική εξουσία[35], οι έννομες τάξεις διαφέρουν ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα του ποιος λαμβάνει την *απόφαση* σχετικά με την απόλυση: σε ορισμένες, η απόφαση πρέπει, υποχρεωτικά, να λαμβάνεται από δικαστή[36], ενώ σε άλλες, αρμόδια για το ζήτημα αυτό είναι η εκτελεστική εξουσία[37]. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει ένα υβριδικό σύστημα, στο οποίο, για ορισμένα αδικήματα αποφασίζει η εκτελεστική εξουσία με τη σύμφωνη γνώμη μέρους της δικαστικής εξουσίας[38].

28 Στις παρούσες προτάσεις, θα χρησιμοποιήσω τους όρους «εκτέλεση» και «εφαρμογή» ως συνώνυμους.

29 Τούτο ορίζεται συχνά στο σύνταγμα ενός κράτους. Βλ., ενδεικτικά, άρθρο 92 του Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Θεμελιώδους Νόμου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας) καθώς και την απόφαση του Bundesverfassungsgericht (Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου, Γερμανία), της 6ης Ιουνίου 1967, 2 BvR 375/60, 53/60 και 18/65.

30 Πρβλ. Jescheck, H.-H., και Weigend, T., *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil*, 5η έκδ., Duncker & Humblot, Βερολίνο, 1996, σ. 13.

31 Ως εκ τούτου, συνιστά κολασμό για το έγκλημα που τελείται, διασφαλίζοντας ότι ο δράστης αντιμετωπίζει συνέπειες.

32 Κατά συνέπεια, αποθαρρύνει τόσο τον μεμονωμένο δράστη (ειδική αποτροπή) από την τέλεση περαιτέρω αξιόποινων πράξεων όσο και το ευρύ κοινό (γενική αποτροπή) από την εν γένει τέλεση αξιόποινων πράξεων.

33 Συνεπώς, έχει ως στόχο να βοηθήσει τους παραβάτες ώστε να μπορέσουν να επανενταχθούν στην κοινωνία, και να διάγουν έντιμο βίο.

34 Βλ. Höffler, K., και Padfield, N., «The implementation of sentences», σε Ambos, K., Duff, A., Heinze, A., Roberts, J., και Weigend, T., *Core Concepts in Criminal Law and Criminal Justice, Volume II*, Cambridge University Press, 2022, σ. 349-391, στη σ. 379.

35 Βλ. Tulkens, F., και van de Kerchove, M., *Introduction au droit penal. Aspects juridiques et criminologiques*, 8η έκδ., Wolters, Waterloo, 2007, σ. 595. Βλ., επίσης, Spielmann, A., «L'exécution des peines – un éternel problème» σε *Diagonales à travers le droit luxembourgeois, Livre jubilaire de la Conférence Saint-Yves 1946-1986*, Imprimérie Saint-Paul, Λουξεμβούργο, 1986, σ. 831-846, στη σ. 839, αναδημοσιευμένο σε Spielmann, D. (επιμ.), *Au diapason des Droits de l'Homme. Ecrits choisis (1975-2003)*, Bruylant, Βρυξέλλες, 2006, σ. 151-167, στη σ. 159.

36 Λάβετε υπόψη, για παράδειγμα, το Βέλγιο (Loi relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, της 17 Μαΐου 2006: Tribunal de l'application des peines, τίτλος V, κεφάλαιο II) ή τη Γερμανία [άρθρο 462a του Strafprozeßordnung (Κώδικα Ποινικής Δικονομίας): Strafvollstreckungskammer (ποινικό τμήμα αρμόδιο για την εκτέλεση των ποινών)].

37 Αυτό ισχύει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως θα εξεταστεί λεπτομερέστερα στη συνέχεια. Για τη συνολική συγκριτική επισκόπηση, βλ. van Kalmthout, A.M. και Tak, P.J.P., *Sanctions-Systems in the Member-States of the Council of Europe. Deprivation of liberty, community service and other substitutes. Part I* (1988) και *Part II* (1992), Kluwer Law International, Deventer. Βλ., επίσης, Pradel, J., *Droit pénal compare*, 4η έκδ., Dalloz, 2016, § 558.

38 Βλ., για παράδειγμα, το Λουξεμβούργο [άρθρα 669 επ. του Code de procedure pénale (Κώδικα Ποινικής Δικονομίας)], όπου η απόφαση λαμβάνεται από τον γενικό εισαγγελέα ή, κατά περίπτωση, τον γενικό εισαγγελέα κατόπιν γνωμοδότησης επιτροπής, η οποία αποτελείται, εκτός από τον γενικό εισαγγελέα, από δύο δικαστικούς λειτουργούς της εισαγγελίας.

42. Ενώ η διάκριση μεταξύ της επιβολής και της εκτέλεσης είναι αρκετά απλή στη θεωρία, το πρόβλημα εντοπίζεται στις λεπτομέρειες και μερικές φορές η οριοθέτηση μεταξύ τους[39] είναι δυσχερής, όπως θα προσπαθήσω να διευκρινίσω με τρία συνοπτικά παραδείγματα: αναστολή ποινής, μείωση ποινής και πρόωρη απόλυση.

43. Πρώτον, ένα δικαστήριο μπορεί, κατά τον χρόνο επιμέτρησης της ποινής να αποφασίσει την αναστολή της ποινής, επιτρέποντας στον καταδικασθέντα να μην εκτίσει την ποινή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Αυτό ισχύει ιδίως και συνήθως στις περιπτώσεις ποινών βραχείας διαρκείας όπου δεν υπάρχει βεβαρημένο ποινικό μητρώο ή σημαντικός κίνδυνος υποτροπής ή σε περιπτώσεις θετικής κοινωνικής πρόγνωσης.

44. Δεύτερον, η διάρκεια της ποινής μπορεί να ελαττωθεί επίσημα μετά την επιβολή της ποινής. Η σύντμηση αυτή είναι γνωστή ως μείωση της ποινής. Συνήθως, η μείωση αυτή μπορεί να είναι αποτέλεσμα έφεσης ή αναίρεσης, χάρης, αμνηστίας ή, απλώς, τροποποίησης της νομοθεσίας ή ακόμη και της νομολογίας. Αν πράγματι πραγματοποιηθεί η ως άνω μείωση, η νέα επίσημη ποινή θα έχει μικρότερη διάρκεια.

45. Μια τρίτη περίπτωση αφορά τα καθεστώτα πρόωρης απόλυσης. Στην περίπτωση αυτή, η (αρχική) ποινή, ιδίως η διάρκειά της, δεν μεταβάλλεται. Αντιθέτως, ο κρατούμενος μπορεί να εκτίσει το υπόλοιπο της ποινής εκτός φυλακής, υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Αποτελεί ένα μεταβατικό στάδιο μεταξύ του καθεστώτος σωφρονισμού (με στέρηση της ελευθερίας) και της πλήρους ελευθερίας[40]. Αυτή η πρόωρη απόλυση μπορεί να είναι αυτοδίκαιη ή να εξαρτάται από την καλή διαγωγή ή την πρόοδο επανένταξης.

46. Σε γενικές γραμμές, είναι κοινώς αποδεκτό ότι η αναστολή (πρώτο παράδειγμα) αφορά την επιβολή ποινής ενώ η πρόωρη απόλυση (τρίτο παράδειγμα) αφορά την εκτέλεση ποινής. Η μείωση της ποινής (δεύτερο παράδειγμα) θεωρείται γενικά ότι αφορά την επιβολή ποινής, δεδομένου ότι η διάρκεια της ποινής ελαττώνεται επίσημα. Ωστόσο, σε ορισμένες έννομες τάξεις θεωρείται ότι αφορά την εκτέλεση ποινής, επειδή η ελάττωση της διάρκειας της ποινής επέρχεται μετά την καταδίκη. Η απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας, στην οποία θα αναφερθώ παρακάτω, αφορά αυτή την τελευταία περίπτωση.

Β. Η αρχή της μη αναδρομικότητας (άρθρο 7, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ και άρθρο 49 του Χάρτη)

1. Γενικές παρατηρήσεις

47. Ένα κράτος δικαίου πρέπει να προστατεύει το άτομο όχι μόνο μέσω του ποινικού δικαίου, αλλά και από το ποινικό δίκαιο[41]. Ως εκ τούτου, κάθε νομικό σύστημα πρέπει, αφενός, να παρέχει κατάλληλες μεθόδους και μέσα πρόληψης του εγκλήματος και, αφετέρου, να επιβάλλει περιορισμούς στη άσκηση της ποινικής εξουσίας, ώστε οι πολίτες να μην μένουν ανυπεράσπιστοι έναντι αυθαίρετων ή υπερβολικών ενεργειών του κράτους. Μία από τις αρχές που διασφαλίζουν ακριβώς αυτό το τελευταίο είναι η αρχή της νομοθετικής πρόβλεψης των εγκλημάτων και των ποινών. Συντελεί στην αποτροπή αυθαίρετων, απρόβλεπτων και υπερβολικών τιμωριών που δεν έχουν έρεισμα στον νόμο ή επιβάλλονται βάσει αόριστου ή αναδρομικού νόμου.

39 Βλ., επίσης, Kadelbach, S., «Kapitel 15: Keine Strafe ohne Gesetz», σε Dörr, O., Grote, R., και Marauhn, T. (επιμ.), *EMRK/GG Konkordanzkommentar*, 3η έκδ., Mohr Siebeck, Tübingen, 2022, σημείο 37.

40 Βλ. Spielmann, D., και Spielmann, A., *Droit pénal général luxembourgeois*, 2η έκδ., Bruylant, Βρυξέλλες, 2004, σ. 576.

41 Βλ. Roxin, C., *Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I*, 4η έκδ., C.H. Beck, Μόναχο, 2006, § 5 A, σημείο 1.

48. Η αρχή της νομιμότητας μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις επιμέρους αρχές [42]: την απαγόρευση της κατ' αναλογίαν εφαρμογής [43], την απαγόρευση χρήσης του εθιμικού δικαίου ως βάση για την επιβολή ή αύξηση ποινής [44], την αρχή της μη αναδρομικότητας [45] και την απαγόρευση ποινικών νόμων που δεν είναι συγκεκριμένοι [46].

49. Η αρχή της νομιμότητας περιέχεται στο άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, κατά το οποίο κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τον χρόνο της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο.

50. Ούτε επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.

51. Αυτά τα δικαιώματα είναι, ως θεμελιώδη δικαιώματα, νομικώς εκτελεστά [47].

52. Το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη βασίζεται κατά κύριο λόγο στο εν μέρει πανομοιότυπο [48] άρθρο 7 της ΕΣΔΑ [49]. Πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ίδιες επιταγές με εκείνες που απορρέουν από το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ [50]. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις (μη δεσμευτικές) επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη [51].

53. Το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ αποτελεί βασική διάταξη της σύμβασης [52] και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του κράτους δικαίου. Βάσει του άρθρου 15 της ΕΣΔΑ, δεν επιτρέπεται καμία παρέκκλιση από αυτήν [53].

42 Για τη διάκριση αυτή, βλ. Roxin, C., *Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I*, 4η έκδ., C.H. Beck, Μόναχο, 2006, § 5 B, σημείο 7 επ.

43 Nullum crimen, nulla poena sine lege stricta.

44 Nullum crimen, nulla poena sine lege scripta.

45 Nullum crimen, nulla poena sine lege praevia.

46 Nullum crimen, nulla poena sine lege certa.

47 Βλ. Lemke, S., σε von der Groeben, H., Schwarze, J., και Hatje, A. (επιμ.), *Europäisches Unionsrecht (Kommentar), Band 1*, 7η έκδ., Nomos, Baden-Baden, 2015, Art. 49 GRC, σημείο 2.

48 Το γράμμα των δύο πρώτων εδαφίων του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπο με εκείνο του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ.

49 Βασίζεται επίσης στο άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα· βλ. Επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 49 – Αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποίνων πράξεων και ποινών, η οποία περιέχεται στις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17). Σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, οι επεξηγήσεις έχουν εκπονηθεί με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του Χάρτη και πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τόσο από τα δικαστήρια της Ένωσης όσο και από αυτά των κρατών μελών.

50 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

51 Βλ. επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 52 – Εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και των αρχών, η οποία περιέχεται στις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17).

52 Πρβλ., επίσης, Scalia, D., «L'application du principe de légalité des peines aux crimes (les plus) graves: l'orthodoxie retrouvée», σε *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, τόμος 25, αριθ. 99, Βρυξέλλες, 2014, σ. 689-715, στη σ. 714.

53 Πρβλ., επίσης, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 22ας Νοεμβρίου 1995, C.R. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1995:1122JUD002019092, § 32), της 22ας Νοεμβρίου 1995, S.W. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1995:1122JUD002016692, § 34), και της 12ης Φεβρουαρίου 2008, Καυκαρής κατά Κύπρου (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 137).

54. Αυτό με οδηγεί στη νομολογία του ΕΔΔΑ, της οποίας γίνεται επίκληση για την ερμηνεία του άρθρου 49, παράγραφος 1 του Χάρτη. Υπάρχει, πράγματι, πάγια νομολογία από το δικαστήριο αυτό σχετικά με τη μη αναδρομικότητα[54], δηλαδή τη διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της ΕΣΔΑ, κατά την οποία δεν επιβάλλεται *βαρύτερη* ποινή από εκείνη η οποία ίσχυε κατά τον χρόνο της τέλεσης του αδικήματος.

55. Κατά την παραδοσιακή και πάγια νομολογία του Δικαστηρίου του Στρασβούργου, ενώ η ποινή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1 της ΕΣΔΑ, δεν ισχύει το ίδιο για την εκτέλεση της ποινής αυτής[55].

56. Παρεμπιπτόντως, η ίδια προσέγγιση έχει υιοθετηθεί από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, η οποία είναι το όργανο ελέγχου τήρησης του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα[56], ενώ, επίσης, στις εθνικές έννομες τάξεις, η αρχή της μη αναδρομικότητας συνήθως ισχύει μόνο για τις ίδιες τις ποινές και όχι για την εκτέλεσή τους[57].

2. Το επίμαχο καθεστώς

57. Επανέρχομαι στην υπό κρίση υπόθεση και στο ερώτημα αν τα επίμαχα μέτρα αφορούν την ίδια την ποινή ή την εκτέλεση ποινής. Προκειμένου να κριθεί κάτι τέτοιο, είναι απαραίτητο να υπενθυμίσω τα χαρακτηριστικά αυτών των μέτρων.

58. Προφανώς, εναπόκειται τελικώς στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει εάν συντρέχει εν προκειμένω κίνδυνος παράβασης του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, εάν ο ΜΑ παραδοθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο[58]. Επιπλέον, έχουμε να κάνουμε με σημαντικό αριθμό αστάθμητων παραγόντων, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ακόμη καταδίκη και ότι ζητείται η παράδοση του ΜΑ σε σχέση με την φερόμενη τέλεση αξιόποινων πράξεων. Προς το παρόν είναι, αναγκαστικά, άγνωστο εάν, σε περίπτωση καταδίκης, θα επιβληθεί ποινή φυλάκισης ή ισόβιας κάθειρξης. Όλα αυτά, ωστόσο, δεν ασκούν καμία επιρροή σε τελική ανάλυση, δεδομένου ότι το

54 Ωστόσο, είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι είναι πολύ πιο συχνό φαινόμενο οι προσφεύγοντες ενώπιον του ΕΔΔΑ να στηρίζουν τα επιχειρήματά τους σε φερόμενες παραβάσεις του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ, παρά σε παραβάσεις των άρθρων 5 (Δικαίωμα στην ελευθερία και ασφάλεια), 6 (Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη) ή 8 (Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της ΕΣΔΑ. Βλ., συναφώς, Sanz-Caballero, S., «The principle of *nulla poena sine lege* revisited: The retrospective application of criminal law in the eyes of the European Court of Human Rights», σε *European Journal of International Law*, τόμος 28, αριθ. 3, 2017, σ. 787-817, στη σ. 789. Ο Sanz-Caballero επισημαίνει επίσης ότι οι λίγες υποθέσεις στις οποίες το Δικαστήριο του Στρασβούργου διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ «ήταν συχνά διαβόητες και προκάλεσαν κοινωνική ανησυχία».

55 Πρβλ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 3ης Μαρτίου 1986, Hogben κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385), και της 28ης Φεβρουαρίου 1996, Hosein κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395). Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 29ης Νοεμβρίου 2005, Uttley κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603), και απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Φεβρουαρίου 2008, Καυκαρής κατά Κύπρου (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 142).

56 Το άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα προβλέπει την απαγόρευση της αναδρομικής εφαρμογής του ποινικού δικαίου. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διευκρίνισε ότι η αναδρομική καθιέρωση της υπό όρους απόλυσης με υποχρεωτική εποπτεία δεν θεωρήθηκε ποινή κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 15, αλλά μέτρο κοινωνικής αρωγής που αποσκοπούσε στην επανένταξη του δράστη. Βλ. A. R. S. κατά Καναδά, ανακοίνωση 91/1981, OHE Doc. CCPR/C/OP/1 στο 29 (1984), στο σημείο 5.3, διαθέσιμη στον ιστότοπο: https://juris.ohchr.org/casedetails/438/en-US. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κήρυξε την ανακοίνωση απαράδεκτη. Για κριτική θεώρηση, βλ. Schabas, W.A., *U.N. International Covenant on Civil and Political Rights. Nowak's CCPR Commentary*, 3η έκδ., N.P Engel Verlag, Kehl, 2019, άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (CCPR), σημείο 13.

57 Βλ., για παράδειγμα, Merle, R. και Vitu, A., *Traité de droit criminel, Tome I*, 7η έκδ., Éditions Cujas, Παρίσι, 1997, παράγραφος 282, και Kuty, F., *Principes généraux du droit pénal belge*, Éditions Larcier, Βρυξέλλες, 2007, παράγραφοι 482 και 506.

58 Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, σημείο 81).

ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αναφέρεται ρητώς σε ποινή ορισμένης διάρκειας. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στο Δικαστήριο να εξετάσει την τροποποιημένη νομοθεσία όσον αφορά τις ποινές ορισμένης (μόνο) διάρκειας.

59. Ωστόσο, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων και δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο χρειάζεται εμφανώς προσανατολισμό επί του θέματος, όπως επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι υποβάλει εκ νέου το ερώτημά του στο Δικαστήριο, φρονώ ότι είμαι σε θέση να προσανατολίσω το αιτούν δικαστήριο σε αυτό το στάδιο.

α) Το περιεχόμενο των νέων διατάξεων

60. Κατά την τέλεση των επίμαχων αδικημάτων της κύριας δίκης, για τα οποία επιβλήθηκε στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας, το δικαστήριο που επέβαλε την ποινή αυτή όφειλε περαιτέρω να ορίσει με την απόφασή του «περίοδο κρατήσεως», μη υπερβαίνουσα το ήμισυ της συνολικής διάρκειας της ποινής, μετά την παρέλευση του οποίου ο καταδικασθείς αποκτούσε αυτοδικαίως το δικαίωμα να απολυθεί υπό όρους [59]. Ήταν καθήκον του Secretary of State for Northern Ireland (υπουργού δικαιοσύνης της Βόρειας Ιρλανδίας) να προβεί σε απόλυση κρατουμένου που είχε εκτίσει τη σχετική στερητική της ελευθερίας ποινής [60].

61. Κατά τις νέες διατάξεις, ο καταδικασθείς αντιμετωπίζει πλέον στερητική της ελευθερίας ποινή ορισμένης διάρκειας για χρονικό διάστημα το οποίο ισούται με την «περίοδο προσήκουσας κρατήσεως», προσαυξημένη κατά χρονικό διάστημα ενός έτους, κατά το οποίο ο καταδικασθείς απολύεται υπό όρους. Η συνολική ποινή δεν μπορεί να υπερβαίνει την προβλεπόμενη μέγιστη διάρκεια της στερητικής της ελευθερίας ποινής (για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης: δέκα έτη [61]). Η διάρκεια της «περιόδου προσήκουσας κρατήσεως» ορίζεται κατά την ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου με γνώμονα την καταλληλότητα της ποινής. Μετά την παρέλευση των δύο τρίτων του χρόνου αυτού, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί υπό όρους με διάταξη της Parole Commissioners (επιτροπής αναστολών), υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω επιτροπή κρίνει ότι δεν υφίστανται πλέον λόγοι προστασίας της δημόσιας τάξης που επιβάλλουν τη συνέχιση του εγκλεισμού [62].

62. Υπάρχουν, επομένως, δύο διακριτές μεταβολές που έχουν εισαχθεί με τις νέες διατάξεις: πρώτον, η δυνατότητα απόλυσης υπό όρους έχει μετατεθεί από το χρονικό σημείο της έκτισης του ημίσεος της ποινής σε εκείνο της έκτισης των δύο τρίτων τουλάχιστον αυτής, εννοείται δε ότι πρέπει πάντα να υπάρχει τουλάχιστον ένα τελευταίο έτος κατά το οποίο ο καταδικασθείς να μπορεί να τύχει απόλυσης υπό όρους. Δεύτερον, το σύστημα αυτοδίκαιης απόλυσης έχει αντικατασταθεί από σύστημα υπό όρους, στο οποίο είναι απαραίτητη η παρέμβαση της Parole Commissioners (επιτροπής αναστολών).

59 Βλ. άρθρο 8 της Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008 [υπουργικής απόφασης του 2008 περί ποινικής δικαιοσύνης (Βόρεια Ιρλανδία)], όπως αναπαράγεται από το αιτούν δικαστήριο στα σημεία 17 και 18 της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως. Σε περίπτωση επιβολής ποινής ισόβιας κάθειρξης, στερητικής της ελευθερίας ποινής αόριστης διάρκειας ή εκτεταμένης ποινής, η υπό όρους απόλυση θα ήταν δυνατή μόνο στο τέλος καθορισμένου χρονικού διαστήματος και μόνον εφόσον η Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) εκτιμούσε ότι δεν υπήρχαν λόγοι δημοσίας τάξεως που επέβαλλαν τη συνέχιση της κράτησης του καταδικασθέντος.

60 Βλ. άρθρο 17 της Criminal Justice (Northern Ireland) Order 2008 [υπουργικής απόφασης του 2008 περί ποινικής δικαιοσύνης (Βόρεια Ιρλανδία)], όπως αναπαράγεται από το αιτούν δικαστήριο στα σημεία 17 και 18 της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως.

61 Βλ. σημείο 22 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

62 Βλ. σημείο 22 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

63. Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο[63], με μνεία στη σχετική απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου[64]), η τροποποίηση του νόμου αποσκοπούσε στη διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας τάξης διά της καταργήσεως της δυνατότητας που δινόταν σε όσους καταδικάζονταν για αδικήματα τρομοκρατίας να τυγχάνουν αυτοδικαίως πρόωρης απόλυσης και διά της επιμηκύνσεως του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση.

β) Επιχειρήματα των διαδίκων

64. Ο ΜΑ υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η έννοια της «κατάργησης» της δυνατότητας πρόωρης απόλυσης που διαλαμβάνεται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Alchaster[65] πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά την εξάλειψη όχι μόνον οποιασδήποτε δυνατότητας υπό όρους απόλυσης σε οποιοδήποτε στάδιο της εφαρμογής μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής, αλλά και της αυτοδίκαιης απόλυσης που προβλεπόταν αρχικά σε συγκεκριμένο στάδιο αυτής της εφαρμογής. Επιπλέον, κατά τον ΜΑ, οι επίμαχες στην κύρια δίκη τροποποιήσεις έχουν ως αποτέλεσμα να επιδεινώνουν την εγγενή σοβαρότητα της επαπειλούμενης ποινής. Ισχυρίζεται ότι αυτές οι τροποποιήσεις προσθέτουν ένα τιμωρητικό στοιχείο.

65. Η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή έχουν την αντίθετη άποψη. Τονίζουν ότι οι ποινές που επιβλήθηκαν παρέμειναν αμετάβλητες, δηλαδή στερητική της ελευθερίας ποινή έως δέκα ετών. Η τροποποίηση των όρων πρόωρης απόλυσης είναι, κατά την άποψή τους, χαρακτηριστικό παράδειγμα μέτρου που αφορά την εφαρμογή ποινής. Επιπλέον, η Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) δεν έχει την εξουσία να παρατείνει ή να μειώσει την ποινή που επιβλήθηκε.

γ) Ανάλυση

66. Ομολογώ ότι, εν προκειμένω, πρόκειται για μια οριακή περίπτωση στην οποία η σωστή απάντηση δεν είναι προφανής. Προκειμένου να μπορέσω να προτείνω στο Δικαστήριο μια απάντηση, πρέπει να εξετάσω ενδελεχώς τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ[66].

1) Νομολογία ΕΔΔΑ

67. Το σημείο εκκίνησης της από μακρού υφισταμένης νομολογίας του Δικαστηρίου του Στρασβούργου είναι ότι η έννοια της «ποινής» είναι αυτοτελής[67]. Επίσης, το ΕΔΔΑ διακρίνει στη νομολογία του μεταξύ των μέτρων που συνιστούν ποινές και των μέτρων που συνδέονται με την εκτέλεση ή την επιβολή των ποινών.

63 Βλ. σημείο 21 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

64 Πρβλ. απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) της 19ης Απριλίου 2023, Morgan κ.λπ. κατά Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, σκέψη 69, διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

65 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649 σκέψη 97).

66 Επιρροή ασκεί επίσης και η νομολογία της πρώην Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που αποφαινόταν σε πρώτο βαθμό, προτού τεθεί σε ισχύ, από 1ης Νοεμβρίου 1998, το πρωτόκολλο αριθ. 11 της ΕΣΔΑ, με το οποίο αναδιαρθρώθηκε ο σχετικός μηχανισμός ελέγχου.

67 Πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 9ης Φεβρουαρίου 1995, Welch κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1995:0209JUD001744090, § 28), της 8ης Ιουνίου 1995, Jamil κατά Γαλλίας (CE:ECHR:1995:0608JUD001591789, § 31), και της 12ης Φεβρουαρίου 2008, Καυκαρής κατά Κύπρου (CE: ECHR:2008:0212JUD002190604, § 142).

i) Υποθέσεις πριν την απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας

68. Στην απόφαση Hogben, με την οποία επιβλήθηκε ποινή ισόβιας κάθειρξης για ανθρωποκτονία, οι σχετικές διατάξεις ήταν τέτοιες ώστε το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, όταν δεν θεωρούνταν πλέον επικίνδυνο, μπορούσε να μεταφερθεί από κλειστή φυλακή σε ανοιχτή φυλακή με την εύλογη προσδοκία να απολυθεί εντός δύο ετών από τη μεταφορά του. Ο P. Hogben μεταφέρθηκε σε ανοιχτή φυλακή αφού εξέτισε 13 έτη της ποινής του. Κατά το διάστημα αυτό, οι διατάξεις περί απόλυσης υπό όρους τροποποιήθηκαν. Ο αρμόδιος υπουργός[68], σε συνέδριο του πολιτικού του κόμματος, ανακοίνωσε νέα πολιτική απόλυσης υπό όρους. Ο σκοπός της πολιτικής αυτής ήταν να αποκλειστεί η δυνατότητα απόλυσης υπό όρους στην περίπτωση μη συμπλήρωσης 20 ετών κράτησης για «ανθρωποκτονίες αστυνομικών ή σωφρονιστικών υπαλλήλων, ανθρωποκτονίες στο πλαίσιο τρομοκρατικών εγκλημάτων, ανθρωποκτονίες παιδιών στο πλαίσιο σεξουαλικών εγκλημάτων ή/και εγκλημάτων σαδισμού και ανθρωποκτονίες με πυροβόλο όπλο κατά τη διάρκεια ληστείας.» Η σχετική τροποποίηση είχε ως αποτέλεσμα ο κ. Hogben να μην καθίσταται επιλέξιμος για υπό όρους απόλυση παρά μόνον μετά την έκτιση των 20 ετών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι η «ποινή» για τους σκοπούς του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ ήταν αυτή της ισόβιας κάθειρξης. Το γεγονός ότι είχε τροποποιηθεί το καθεστώς υπό όρους απόλυσης αφορούσε την εκτέλεση της ποινής και όχι την ίδια την «ποινή[69]». Ως εκ τούτου, η προσφυγή κρίθηκε απαράδεκτη.

69. Στην απόφαση A. Hosein, ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Λόγω ασθενείας του κατά τη διάρκεια της κράτησής του και της ανάγκης να παραμείνει στο νοσοκομείο για θεραπεία, η αίτηση εξέτασης αναστολής που υπέβαλε, η οποία θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την απόλυσή του, δεν έγινε δεκτή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι «οι προσδοκίες σχετικά με την απόλυση υπό όρους δεν επηρεάζουν [την] επιβαλλόμενη “ποινή” για τους σκοπούς του άρθρου 7 [της ΕΣΔΑ[70]].»

70. Στην απόφαση Grava, ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή έξι ετών, την οποία το αρμόδιο εφετείο μείωσε αργότερα σε τέσσερα έτη. Στη συνέχεια, ζήτησε να μειωθούν οι ποινές, γεγονός που επέτρεψε τη μείωση του εναπομείναντος χρόνου έκτισης των ποινών υπό συγκεκριμένους όρους. Μολονότι αρχικώς απορρίφθηκε το αίτημα του, εντούτοις στη συνέχεια οι ποινές μειώθηκαν. Εν τω μεταξύ, ο προσφεύγων είχε ήδη απολυθεί. Ωστόσο, ο χρόνος παραμονής του στη φυλακή είχε υπερβεί τον χρόνο που θα είχε εκτίσει εάν οι ποινές είχαν μειωθεί εγκαίρως. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η καθυστέρηση μείωσής τους οδήγησε σε βαρύτερη ποινή από αυτή που προέβλεπε ο νόμος κατά τον χρόνο που αυτός είχε τελέσει την αξιόποινη πράξη. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου διαφώνησε, σημειώνοντας ότι η «ποινή» αφορά την στερητική της ελευθερίας ποινή τεσσάρων ετών. Το ζήτημα της μείωσης αφορά την εκτέλεση ποινής και όχι την ίδια την ποινή. Ως εκ τούτου, δεν υπήρξε παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ[71].

71. Στην απόφαση Uttley, πρόσωπο που καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή 12 ετών θα ήταν επιλέξιμος για πρόωρη απόλυση αφού εξέτιε τα δύο τρίτα της ποινής του, με μόνη προϋπόθεση την καλή διαγωγή[72]. Ενώ βρισκόταν στη φυλακή, οι σχετικές διατάξεις

68 Δηλαδή, ο Secretary of State for the Home Department (υπουργός δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου).

69 Πρβλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 3ης Μαρτίου 1986, Hogben κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, § 4).

70 Πρβλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 28ης Φεβρουαρίου 1996, Hosein κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395, § 1).

71 Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 10ης Ιουλίου 2003, Grava κατά Ιταλίας (CE:ECHR:2003:0710JUD004352298, § 51).

72 Η απόλυση υπό όρους θα ήταν δυνατή μετά τη συμπλήρωση του ενός τρίτου της ποινής.

τροποποιήθηκαν με αποτέλεσμα να προβλέπεται υπό όρους πρόωρη απόλυση μετά την συμπλήρωση των δύο τρίτων της ποινής. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι αυτή η απαίτηση, ήτοι η υπό όρους απόλυση ισοδυναμούσε με βαρύτερη ποινή από εκείνη που είχε αρχικά επιβληθεί. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη, επαναλαμβάνοντας ότι το εν λόγω μέτρο δεν αποτελούσε μέρος της ποινής, αλλά ήταν μέρος του καθεστώτος βάσει του οποίου οι κρατούμενοι μπορούσαν να απολυθούν πριν εκτίσουν ολόκληρη την επιβληθείσα ποινή [73].

72. Επομένως, από όλες τις προεκτεθείσες υποθέσεις μπορεί να συναχθεί ότι, οσάκις η φύση και ο σκοπός ενός μέτρου αφορά τη μείωση της ποινής ή μια τροποποίηση του καθεστώτος πρόωρης απόλυσης, τότε το μέτρο αυτό δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της «ποινής» κατά την έννοια του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ.

ii) Η απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας

73. Βάσει των ανωτέρω, επανέρχομαι στο ερώτημα σχετικά με τον βαθμό στον οποίο η μάλλον τυπολατρική προσέγγιση του ΕΔΔΑ, όπως περιγράφεται παραπάνω, έχει τροποποιηθεί από την απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας.

74. Κατά τον χρόνο τέλεσης του αδικήματος από την I. Del Río Prada, ο Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (ισπανικός Ποινικός Κώδικας του 1973) περιόρισε το μέγιστο όριο της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε 30 έτη για την περίπτωση της συρροής ποινών. Ο Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (ισπανικός Ποινικός Κώδικας του 1973) παρείχε περαιτέρω στον κρατούμενο δικαίωμα για μείωση της ποινής κατά μία ημέρα για κάθε δύο ημέρες εργασίας. Σε μεταγενέστερο χρόνο, δηλαδή, όχι μόνο μετά την τέλεση των αδικημάτων, αλλά και μετά την επιβολή των ποινών, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) εφάρμοσε τη λεγόμενη θεωρία Parot, με την οποία μεταβλήθηκε ο τρόπος υπολογισμού των μειώσεων των ποινών. Αντί να εφαρμοστούν στη συνολική μέγιστη διάρκεια των 30 ετών, εφαρμόστηκαν σε κάθε επιμέρους ποινή. Ως αποτέλεσμα αυτού, ήταν πραγματικά αδύνατο για την I. Del Río Prada να επωφεληθεί από *οποιαδήποτε μείωση ποινής*. Με άλλα λόγια, δεν υπήρχε πλέον η δυνατότητα μείωσης της ποινής.

75. Υπό αυτές τις συνθήκες, το ΕΔΔΑ, που συνεδρίασε σε τμήμα ευρείας σύνθεσης [74], έκρινε ότι η εφαρμογή της θεωρίας Parot στην περίπτωση της κ. Del Río Prada κατέστησε άνευ πρακτικής χρησιμότητας τις προβλεπόμενες μειώσεις ποινής που αντιστοιχούν σε εργασία που πραγματοποιείται κατά την κράτηση, τις οποίες η καταδικασθείσα δικαιούταν βάσει νόμου και σύμφωνα με τις τελικές αποφάσεις των δικαστών που ήταν υπεύθυνοι για την εκτέλεση των ποινών [75]. Το ΕΔΔΑ επισήμανε στη συνέχεια ότι ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν οι διατάξεις

[73] Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 29ης Νοεμβρίου 2005, Uttley κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603). Σε εθνικό επίπεδο, το Court of Appeal (England & Wales) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία), Ηνωμένο Βασίλειο] έκρινε ότι η επιβολή όρων για την απόλυση συνιστά αναπόσπαστο μέρος της ποινής συνολικά και όχι απλώς μια μορφή επιβολής της. Θα ήταν παράλογο να υποστηριχθεί ότι η ποινή δεν είχε γίνει πιο επαχθής, και για τον λόγο αυτό το δικαστήριο διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 7 ΕΣΔΑ. Βλ. [2003] EWCA Civ 1130, σκέψεις 14 και 15· διαθέσιμη στον ιστότοπο: http://www2.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2003/1130.html. Ωστόσο, η House of Lords (Βουλή των Λόρδων, Ηνωμένο Βασίλειο) αναίρεσε την απόφαση του Court of Appeal (England & Wales) [εφετείου (Αγγλία και Ουαλία)] ([2004] UKHL 38, διαθέσιμη στον ιστότοπο: https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040722/uttley-1.htm). Βλ. λεπτομερώς, Douglas, H., «Article 7: no punishment without law», στο Simor, J., και Emmerson, B., *Human Rights Practice*, Sweet & Maxwell, Λονδίνο, 2024.

[74] Εν προκειμένω, η υπόθεση παραπέμφθηκε στο τμήμα ευρείας σύνθεσης, κατόπιν αιτήματος της Ισπανικής Κυβέρνησης, βάσει του άρθρου 43 της ΕΣΔΑ, πράγμα που σημαίνει ότι πρόκειται για εξαιρετική περίπτωση, «[η οποία] θέτει σοβαρό ζήτημα όσον αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή της [ΕΣΔΑ] ή ακόμα ένα σοβαρό ζήτημα γενικής φύσης» (βλ. άρθρο 43, παράγραφος 2, ΕΣΔΑ).

[75] Πρβλ. απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας (§ 107).

«υπερέβη την απλή σωφρονιστική πολιτική[76]» και ότι «ως αποτέλεσμα της “θεωρίας Parot”, η μέγιστη ποινή των [30] ετών φυλακίσεως δεν συνιστούσε πλέον αυτοτελή ποινή επί της οποίας εφαρμόζονταν μειώσεις ποινής για εργασία που πραγματοποιήθηκε κατά τον χρόνο κράτησης και, αντ’ αυτού, κατέστη πλέον ποινή [30] ετών επί της οποίας δεν ήταν δυνατό να εφαρμοστούν πρακτικά οι εν λόγω μειώσεις[77].»

76. Φρονώ ότι αυτό το τελευταίο στοιχείο είναι σημαντικό για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης: στην απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας, υπό τη νέα έννομη κατάσταση δεν υπήρχε πλέον καμία δυνατότητα ελάττωσης της διάρκειας της επιβληθείσας ποινής. Η εν λόγω έκτακτη περίσταση ισοδυναμούσε με επανακαθορισμό του περιεχομένου της αρχικά επιβληθείσας ποινής.

77. Κατά τη γνώμη μου, η απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας επιβεβαιώνει κατ’ ουσίαν την προηγούμενη νομολογία, κατά την οποία διατηρείται η διάκριση μεταξύ επιβολής και εκτέλεσης ποινής. Τα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω υπόθεσης, ωστόσο, ήταν τέτοια που, με την κατάργηση κάθε δυνατότητας μείωσης της ποινής, επηρεάστηκε το περιεχόμενο της αρχικής ποινής.

iii) Υποθέσεις μετά την απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας

78. Το ΕΔΔΑ εφάρμοσε αυτή την απόφαση σε μια σειρά αποφάσεων περί απαραδέκτου.

79. Στην απόφαση Abedin, ο προσφεύγων είχε αρχικά δικαίωμα αυτοδίκαιης και άνευ όρων απόλυσης μετά την έκτιση των τριών τετάρτων της ποινής. Βάσει των νέων σχετικών διατάξεων που θεσπίστηκαν και τέθηκαν σε ισχύ μετά την καταδίκη του, τυχόν απόλυση υπόκειτο στο εξής στην έγκριση επιτροπής αναστολών. Επιπλέον, παρέμειναν σε ισχύ οι προβλεπόμενες απαιτήσεις περί όρων απόλυσης μέχρι την έκτιση ολόκληρης της ποινής.

80. Με άλλα λόγια, όπως και στην υπό κρίση υπόθεση, ένα σύστημα που οδηγεί σε αυτοδίκαιη απόλυση αντικαταστάθηκε από σύστημα που απαιτούσε την παρέμβαση μιας επιτροπής αναστολών και την έγκριση από αυτή τυχόν απόλυσης.

81. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου υπενθύμισε καταρχάς τη νομολογία του, και δη την απόφαση Uttley και την απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας. Με ρητή μνεία στην τελευταία απόφαση, το ΕΔΔΑ υπενθύμισε ότι το κρίσιμο στοιχείο για τον καθορισμό της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 7 της ΕΣΔΑ σε μια τέτοια περίπτωση ήταν αν οι τροποποιήσεις που θεσπίστηκαν είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή ή τον επανακαθορισμό της *ίδια*ς της ποινής[78]. Εξήγησε ότι στην απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας «το ζήτημα του άρθρου 7 [της ΕΣΔΑ] ανέκυψε επειδή οι αρχές, αντί να εφαρμόσουν μειώσεις επί της συνολικής ποινής των [30] ετών τις οποίες δικαιούτο η προσφεύγουσα, σύμφωνα με την προηγούμενη δικαστική πρακτική, εφάρμοσαν τις μειώσεις που δικαιούνταν η προσφεύγουσα, αλλά επί των επιμέρους ποινών, σύμφωνα με πρόσφατη τροποποίηση της νομολογίας. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το συνολικό αποτέλεσμα της αλλαγής της σχετικής πρακτικής στην Ισπανία ήταν, ουσιαστικά, η μεταβολή ή

76 Πρβλ. απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας (§ 108).

77 Πρβλ. απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας (§ 109).

78 Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Νοεμβρίου 2019, Abedin κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2019:1112DEC005402616, § 33).

ο επανακαθορισμός της επιβληθείσας στην προσφεύγουσα ποινής από [30] έτη, ποινή από την οποία αφαιρούντο τυχόν μειώσεις τις οποίες δικαιούνταν, σε [30] έτη χωρίς δικαίωμα σε μείωση ποινών [79].»

82. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου έκρινε τότε ότι δεν ίσχυαν οι ίδιες εκτιμήσεις για την περίπτωση του M. Abedin, στον οποίο είχε επιβληθεί στερητική της ελευθερίας ποινή 20 ετών και δεν είχε μεταβληθεί, και ότι σε αυτήν την ποινή είχαν εφαρμογή οι διατάξεις για την πρόωρη απόλυση [80]. Το ΕΔΔΑ σημείωσε στη συνέχεια ότι δεν υπήρχε επανακαθορισμός ή τροποποίηση της «ποινής» που είχε επιβληθεί στον M. Abedin [81]. Βάσει αυτού του σκεπτικού, το δικαστήριο απεφάνθη ότι η υπόθεση του M. Abedin αφορούσε τον τρόπο εκτέλεσης της ποινής του και δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ [82]. Κατά συνέπεια, έκρινε την προσφυγή απαράδεκτη [83].

83. Στην απόφαση Devriendt, ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Κατά τον χρόνο της καταδίκης, είχε δικαίωμα να ζητήσει απόλυση υπό όρους μετά την έκτιση 10 ετών της στερητικής της ελευθερίας ποινής που του επιβλήθηκε. Στη συνέχεια, το όριο αυτό αυξήθηκε στα 15 έτη και εφαρμόστηκε αναδρομικά σε περιπτώσεις όπως η δική του.

84. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου έκρινε ότι η τροποποίηση της νομοθεσίας αφορούσε την εκτέλεση της ποινής. Όπως ακριβώς και στην απόφαση Abedin, υπενθύμισε ότι η επίμαχη ποινή δεν είχε μεταβληθεί από την ημέρα τέλεσης του αδικήματος [84]. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου επισήμανε στη συνέχεια ότι, σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο, η υπό όρους απόλυση αποτελεί μέθοδο εκτέλεσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής, στο πλαίσιο της οποίας ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του εκτός της φυλακής, υπό την επιφύλαξη συμμόρφωσής του προς τους όρους που επιβάλλονται κατά τη διάρκεια καθορισμένης δοκιμαστικής περιόδου. Συναφώς, το Δικαστήριο του Στρασβούργου επισήμανε ρητώς ότι η εν λόγω υπόθεση διαφοροποιείται από την άποψη αυτή από την απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας, στην οποία το ζήτημα αφορούσε τη μείωση της προς έκτιση ποινής και όχι απλώς την ελάφρυνση ή την προσαρμογή των όρων εκτέλεσης της ποινής [85].

85. Το εν λόγω δικαστήριο διέκρινε στη συνέχεια την περίπτωση του J. Devriendt από εκείνη της I. Del Río Prada. Δέχτηκε ότι η νομοθετική τροποποίηση του 2013 είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ελάχιστου χρόνου που απαιτούνταν για την υποβολή της αιτήσεως προς υπό όρους απόλυση, όπερ, αναμφίβολα, κατέστησε δυσχερέστερη την κατάσταση της κράτησης του προσφεύγοντος, αλλά σημείωσε ότι, σε αντίθεση με ό,τι ίσχυε στην υπόθεση Del Río Prada κατά Ισπανίας, το αποτέλεσμα της αυστηρότερης αυτής μεταχείρισης δεν καθιστούσε αδύνατη την υπό όρους απόλυσή του [86].

86. Στη συνέχεια υπενθύμισε την πρόσφατη σχετική νομολογία κατά την οποία το γεγονός ότι η επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση, η οποία επήλθε μετά την καταδίκη, ενδεχομένως να είχε ως αποτέλεσμα να καταστούν αυστηρότεροι οι όροι κράτησης

79 Όπ.π. (§ 35).

80 Όπ.π. (§ 36).

81 Όπ.π.

82 Όπ.π.

83 Όπ.π. (§ 37): η αιτίαση ήταν ratione materiae ασυμβίβαστη προς την ΕΣΔΑ κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3, στοιχείο α', της ΕΣΔΑ και έπρεπε να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 4, της ΕΣΔΑ.

84 Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 31ης Αυγούστου 2021, Devriendt κατά Βελγίου (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, § 24).

85 Όπ.π. (§ 26).

86 Όπ.π. (§ 28).

αφορούσε την εκτέλεση της ποινής και όχι την ίδια την ποινή και ότι, ως εκ τούτου, από το γεγονός αυτό δεν μπορεί να συναχθεί ότι η επιβληθείσα ποινή είναι αυστηρότερη από εκείνη που επιβλήθηκε από τον δικαστή της ουσίας [87].

87. Το ΕΔΔΑ απεφάνθη ακολούθως ότι η υπόθεση του J. Devriendt αφορούσε μόνο τον τρόπο με τον οποίο εκτίθηκε η ποινή και δεν είχε καμία επίδραση στο περιεχόμενο της ποινής, το οποίο παρέμεινε αμετάβλητο [88]. Κατά συνέπεια, έκρινε την προσφυγή απαράδεκτη [89].

88. Η απόφαση Del Río Prada κατά Ισπανίας είναι απόφαση του τμήματος ευρείας σύνθεσης η οποία συνεπάγεται την άσκηση εξουσίας που προφανώς συνδέεται με την πιο επίσημη σύνθεση του ΕΔΔΑ. Οι αποφάσεις στις υποθέσεις Abedin και Devriendt είναι αποφάσεις περί απαραδέκτου εκδοθείσες από επιτροπή [90]. Η διαφορά των δύο συνθέσεων είναι, ωστόσο, ασήμαντη στο υπό κρίση πλαίσιο, αφού το ΕΔΔΑ επιλαμβάνεται των αντίστοιχων υποθέσεων με τον ίδιο τρόπο. Αν μη τι άλλο, πρέπει να θεωρηθεί χαρακτηριστικό το γεγονός ότι για το Δικαστήριο του Στρασβούργου το θέμα ήταν τόσο σαφές στις υποθέσεις Abedin και Devriendt που αποφάσισε να τις αναθέσει σε επιτροπή [91].

2) Εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση

i) Επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για υπό όρους απόλυση

89. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση Alchaster, η επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση δεν φαίνεται να εμπίπτει, καθαυτή, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη [92]. Οι αποφάσεις Del Río Prada κατά Ισπανίας και Devriendt αποτελούν τη βάση για τις διαπιστώσεις αυτές, καθώς το Δικαστήριο του Στρασβούργου επισημαίνει πολύ σαφώς ότι η επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση αποτελεί μέρος της εκτέλεσης μιας ποινής και, επομένως, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ.

ii) Απόλυση υπό τον όρο της εκτίμησης της Parole Commissioners (επιτροπής αναστολών)

90. Το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, στην απόφαση Alchaster, ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη αφορά ενδεχομένως κατάσταση όπου το επίμαχο μέτρο καταργεί κατ' ουσίαν τη δυνατότητα υπό όρους απόλυσης ή εντάσσεται σε ένα σύνολο μέτρων που επιτείνουν την εγγενή βαρύτητα της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής [93].

87 Όπ.π. (§ 29).

88 Όπ.π. (§ 30).

89 Όπ.π. (§ 34): η αιτίαση κρίθηκε ratione materiae ασυμβίβαστη προς την ΕΣΔΑ κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 3, στοιχείο α', της ΕΣΔΑ και απορρίφθηκε σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 4, της ΕΣΔΑ.

90 Οι επιτροπές αποτελούνται, μεταξύ άλλων, από τρεις δικαστές· βλ. άρθρο 26, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ και άρθρο 27 του Κανονισμού του Δικαστηρίου του ΕΔΔΑ.

91 Οι εν λόγω αποφάσεις περί απαραδέκτου έχουν χαρακτηριστεί ως «αρνητική νομολογία», όρος που σημαίνει ότι «είναι άσκοπο να υποβάλλονται περαιτέρω παρόμοιες αιτιάσεις στο Στρασβούργο, τουλάχιστον για το εγγύς μέλλον»· βλ. Myjer, E., και Kempees, P., «Thoughts on the positive impact of negative case-law», σε *El Tribunal Europeo de Derechos Humano. Una visión desde dentro. En homenaje al juez Josep Casadevall*, Tirant Lo Blanch, Βαλένθια, 2015, σ. 343-356, στη σ. 352.

92 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649 σκέψη 97).

93 Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649 σκέψη 97).

91. Η πλήρης κατάργηση της δυνατότητας υπό όρους απόλυσης μπορεί να αποκλειστεί στην υπό κρίση υπόθεση, διότι, όπως επιβεβαίωσε το Ηνωμένο Βασίλειο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατά το τελευταίο έτος της έκτισης της ποινής, ο καταδικασθείς μπορεί *πάντοτε* να απολυθεί υπό όρους. Για τον λόγο αυτό φρονώ ότι η περίπτωση της υπό κρίση υπόθεσης δεν είναι ανάλογη με εκείνη της υπόθεσης Del Río Prada κατά Ισπανίας.

92. Το ερώτημα εάν πρόκειται για ένα *σύνολο* μέτρων που επιτείνουν την εγγενή βαρύτητα της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής είναι, κατά την άποψή μου, πιο περίπλοκο και, ως εκ τούτου, δύσκολο να απαντηθεί.

93. Όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο [94], με μνεία στη σχετική απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου [95]), η τροποποίηση του νόμου αποσκοπούσε στη διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας τάξης διά της κατάργησης της δυνατότητας που δινόταν σε όσους καταδικάζονταν για αδικήματα τρομοκρατίας να τυγχάνουν αυτοδικαίως πρόωρης απόλυσης και διά της επιμήκυνσης του χρονικού ορίου επιλεξιμότητας για την υπό όρους απόλυση.

94. Γνωρίζω καλά ότι αυτή είναι η εικαζόμενη πρόθεση του νομοθέτη. Ειδικότερα, το γεγονός ότι η εν λόγω τροποποίηση αφορά ειδικά δράστες τρομοκρατικών εγκλημάτων καθώς εισάγει ειδικό καθεστώς υπό όρους απόλυσης για συγκεκριμένα τρομοκρατικά εγκλήματα θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως ένδειξη ότι, στην πραγματικότητα, η πρόθεση ήταν να αυξηθεί η ποινή για τα εν λόγω αδικήματα. Μπορεί επίσης να ανακύψει το ζήτημα εάν, γενικά, η απόφαση αποκλεισμού, για ορισμένες κατηγορίες παραβατών, της δυνατότητας πρόωρης απόλυσης αφορά πράγματι το τεχνικό ζήτημα της εκτέλεσης της ποινής και όχι τον επανακαθορισμό της ίδιας της ποινής. Ή, με άλλα λόγια, όπως διατύπωσε το Court of Appeal (εφετείο) στην απόφαση επί της υπόθεσης Uttley –η οποία βεβαίως αναιρέθηκε από το House of Lords (Βουλή των Λόρδων)– θα ήταν παράλογο να υποστηριχθεί ότι η ποινή δεν είχε καταστεί πιο επαχθής [96].

95. Ωστόσο, δεν αντιλαμβάνομαι πώς αυτή η πρόθεση του νομοθέτη, αν υπάρχει, θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, το θεμελιώδες στοιχείο ότι η ποινή αυτή καθαυτή δεν έχει τροποποιηθεί. Πρέπει να προστεθεί ότι, ήδη, στην απόφαση Hogben, κρίθηκε ότι το μέτρο θεσπίστηκε με στόχο ορισμένες κατηγορίες αδικημάτων [97]. Ωστόσο, η Επιτροπή του Στρασβούργου δεν φάνηκε να έχει πρόβλημα με αυτό το σκεπτικό [98].

96. Επιπλέον, φρονώ ότι η θέσπιση μηχανισμού εκτίμησης του κατά πόσον το καταδικασθέν πρόσωπο αποτελεί πιθανό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη αποτελεί μέρος της σωφρονιστικής πολιτικής. Ενδεικτικά, το βασικό ερώτημα είναι εάν ο καταδικασθείς, με την έκτιση εκ μέρους του σημαντικού μέρος μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής, μπορεί να απολυθεί σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο. Δεν αντιλαμβάνομαι πώς μπορεί να επηρεάσει τη εγγενή βαρύτητα της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής το ενδεχόμενο να κρίνει η Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) ότι ο καταδικασθείς συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια τάξη *κατά το*

94 Βλ. σημείο 21 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

95 Πρβλ. απόφαση του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) της 19ης Απριλίου 2023, Morgan κ.λπ. κατά Ministry of Justice, [2023] UKSC 14, [2024] AC 130, σκέψη 69, διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2022-0056.

96 Βλ. υποσημείωση 70 των παρουσών προτάσεων.

97 Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ανθρωποκτονίες αστυνομικών ή σωφρονιστικών υπαλλήλων, ανθρωποκτονίες στο πλαίσιο τρομοκρατικών εγκλημάτων, ανθρωποκτονίες παιδιών στο πλαίσιο σεξουαλικών εγκλημάτων ή/και εγκλημάτων σαδισμού και δολοφονίες με πυροβόλο όπλο κατά τη διάρκεια ληστείας· Πρβλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 3ης Μαρτίου 1986, Hogben κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385, § 4).

98 Όπ.π.

συγκεκριμένο χρονικό σημείο και πρέπει να εκτίσει μεγαλύτερο μέρος της ποινής εντός της φυλακής. Η ποινή αυτή καθαυτή δεν μεταβάλλεται· εναπόκειται στον καταδικασθέντα να ενεργήσει, *κατά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο*, ανάλογα, και να αποδείξει στην Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) ότι μπορεί να απολυθεί. Τούτο, κατά τη γνώμη μου, δεν τελεί σε καμία απολύτως σύνδεση με την ίδια την επιβληθείσα ποινή. Αποτελεί σχεδόν παραδοσιακή σωφρονιστική πολιτική. Η εξακολούθηση της στέρησης της ελευθερίας του καταδικασθέντος είναι συνέπεια αυτής.

97. Επισημαίνω συναφώς ότι οι εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν στο προηγούμενο σημείο βασίζονται σε ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται οπωσδήποτε, ήτοι ότι η δικαιοδοσία της Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) περιορίζεται στο ζήτημα του κατά πόσον το καταδικασθέν πρόσωπο αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη κατά συγκεκριμένο χρονικό σημείο, και ότι η εκτίμηση είναι ενδελεχής, διενεργείται σύμφωνα με καθορισμένο πρωτόκολλο και τεκμηριώνεται δεόντως. Πέραν τούτου, η Parole Commissioners (επιτροπή αναστολών) δεν έχει καμία περαιτέρω διακριτική ευχέρεια.

98. Εφόσον πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, εκτιμώ ότι τα τροποποιημένα μέτρα αφορούν την εκτέλεση ποινής. Δεν επηρεάζουν την εγγενή φύση της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής και, ως εκ τούτου, βάσει της νομολογίας του ΕΔΔΑ που αναλύθηκε ανωτέρω, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ.

99. Ωστόσο, παραμένει αναπάντητο το ερώτημα εάν, σε περίπτωση όπως αυτή της υπό κρίσης υπόθεσης, το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη παρέχει ή θα έπρεπε να παρέχει ευρύτερη προστασία από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ.

iii) Επί του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη

100. Κατά το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα αντίστοιχα προς δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Επισημαίνεται ότι το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη περιέχει μια εγγύηση, και όχι μια απλή επιλογή για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διασφάλισης ότι δεν υπονομεύονται η έννοια και η εμβέλεια των αντίστοιχων δικαιωμάτων βάσει της ΕΣΔΑ [99]. Παράλληλα, η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι αυτό δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.

101. Ωστόσο, αδυνατώ να διακρίνω οποιονδήποτε λόγο για τον οποίο θα πρέπει να ισχύει κάτι τέτοιο. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 49 του Χάρτη περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ίδιες εγγυήσεις με εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, ως ελάχιστο όριο προστασίας [100]. Εντούτοις, μόνη η διαπίστωση αυτή απλώς επιβεβαιώνει το γράμμα του άρθρου 52, παράγραφος 3, του Χάρτη [101].

[99] Βλ. Callewaert, J., «L'adhésion de l'Union européenne à la Convention européenne des droits de l'homme : une réponse logique à l'optionalité de la Convention européenne des droits de l'homme en droit de l'Union européenne», σε *Revue trimestrielle des Droits de l'Homme*, τόμος 36, αριθ. 141, 2025, σ. 9-29, στη σ. 12.

[100] Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[101] Το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία από εκείνη που παρέχει η ΕΣΔΑ.

102. Όπως υπογράμμισε η Επιτροπή, δεν υπάρχει καμία ευδιάκριτη κοινή συνταγματική παράδοση μεταξύ των κρατών μελών βάσει της οποίας η εμβέλεια του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη είναι ή θα έπρεπε να είναι ευρύτερη από εκείνη του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ.

103. Ούτε υφίστανται, κατά τη γνώμη μου, εν προκειμένω, ιδιαίτερες πτυχές της έννομης τάξης της Ένωσης που θα δικαιολογούσαν πιο εκτεταμένη προστασία. Ενδέχεται να υφίστανται τομείς δικαίου όπου συντρέχουν βάσιμοι λόγοι για την παροχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεγαλύτερης προστασίας σε σχέση με το αντίστοιχο δικαίωμα που προβλέπεται στην ΕΣΔΑ. Τέτοια περίπτωση όμως δεν συντρέχει εν προκειμένω. Υπενθυμίζεται η εγγενής και φυσική ένταση μεταξύ της ενδεχόμενης επίκλησης του άρθρου 49 του Χάρτη και του υψηλού επιπέδου εμπιστοσύνης (αν και όχι αμοιβαίας εμπιστοσύνης[102]) που εξακολουθεί να υφίσταται μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων[103]. Σε μια τέτοια περίπτωση, η προσεκτική εξισορρόπηση μεταξύ αυτών των δύο αρχών επιτυγχάνεται καλύτερα από ένα επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που είναι ευθυγραμμισμένο με το επίπεδο της ΕΣΔΑ. Επ' αυτού μπορώ να συμφωνήσω, για άλλη μια φορά, με τον αείμνηστο Λόρδο Bingham, που δήλωσε ότι «η έννοια της [ΕΣΔΑ] πρέπει να είναι ομοιόμορφη σε όλα τα [κράτη] που συμμετείχαν σε αυτήν. Καθήκον των εθνικών δικαστηρίων είναι να συμβαδίζουν με τη νομολογία του Στρασβούργου όπως αυτή εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου: όχι περισσότερο, αλλά σίγουρα όχι λιγότερο[104].» Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για το Δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση.

3) Τελικές παρατηρήσεις

104. Θα ήθελα να ολοκληρώσω τις προτάσεις μου με δύο τελευταίες παρατηρήσεις, στο πνεύμα των οποίων το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εκφέρει την εκτίμησή του.

105. Πρώτον, η υπό κρίση υπόθεση περιορίζεται στις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 49 του Χάρτη. Όπως καταδεικνύεται στις παρούσες προτάσεις, τα μέτρα που διέπουν την εκτέλεση μιας ποινής δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να ελέγχονται βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι οι κρατούμενοι συνεχίζουν να επωφελούνται από ένα ευρύ φάσμα άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα ψήφου βάσει του άρθρου 3 του (πρώτου) Πρωτοκόλλου της [ΕΣΔΑ] ή ορισμένα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην εγγύηση για τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας κατά το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ[105].

106. Δεύτερον και τελευταίον, επισημαίνω για άλλη μια φορά ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εφαρμόσει στην ενώπιόν του υπόθεση την προτεινόμενη ερμηνεία και ότι πρέπει, κατά την άσκηση της εξουσίας του αυτής, να εξετάσει αν τα επίμαχα μέτρα, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως «σωφρονιστική πολιτική» από το Ηνωμένο Βασίλειο, ισοδυναμούν πράγματι με πολιτική που διέπει απλώς την εκτέλεση ποινής.

[102] Κατανοώ ότι το Δικαστήριο καταφεύγει στην αρχή της *αμοιβαίας* εμπιστοσύνης για να αναφερθεί μόνο στη σχέση μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών· Πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Αντιθέτως, φρονώ ότι το επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου είναι σημαντικά υψηλότερο από εκείνο μεταξύ της Ένωσης και των περισσότερων άλλων κρατών μη μελών.

[103] Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559).

[104] Πρβλ. Regina κατά Special Adjudicator (αναιρεσίβλητος) ex parte Ullah (FC) (αναιρεσείων), [2004] UKHL 26, σκέψη 20, διαθέσιμη στον ιστότοπο: https://publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040617/ullah-1.htm.

[105] Βλ., λεπτομερώς, Padfield, N., «Article 8 and the rehabilitation of offenders: a view from Cambridge, England», σε Casadevall, J., και Raimondi, G. κ.ά., *Liber amicorum Dean Spielmann*, Wolf Legal Publishers, Oisterwijk, 2015, σ. 457-464.

VI. Πρόταση

107. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που του υποβλήθηκε από το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) ως ακολούθως:

Το άρθρο 49, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

έχει την έννοια ότι ο όρος «βαρύτερη ποινή» που περιέχεται στη διάταξη αυτή δεν καλύπτει, κατ' αρχήν, την περίπτωση κατά την οποία η τροποποίηση νομικών διατάξεων που διέπουν το καθεστώς υπό όρους απόλυσης συνεπάγεται την αντικατάσταση του δικαιώματος αυτοδίκαιης απόλυσης υπό όρους μετά την έκτιση του ημίσεος της επιβληθείσας ποινής από το δικαίωμα απόλυσης υπό όρους μετά την έκτιση τουλάχιστον των δύο τρίτων της επιβληθείσας ποινής, όταν η εν λόγω απόλυση εξαρτάται από την εκτίμηση επιτροπής αναστολών.